

Instytut Pamięci Narodowej - Rzeszów

<https://rzeszow.ipn.gov.pl/pl8/aktualnosci/171763,Rajd-pieszy-dla-mlodziezy-Szlakiem-Kurierow-Karpackich-obszar-Beskidu-Niskiego-i-Bieszczadow>
03.05.2024, 14:37

Rajd pieszy dla młodzieży „Szlakiem Kurierów Karpackich” - obszar Beskidu Niskiego i Bieszczadów, 4-6 października 2022

W dniach 4 - 6 października 2022 r. na obszarze Beskidu Niskiego i Bieszczadów odbył się rajd pieszy dla młodzieży „Szlakiem Kurierów Karpackich”, który zorganizował Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie.

Trasa „Rajdu Historycznego Szlakiem Kurierów Karpackich” przebiega w okolicach związanych z niezwykle ciekawym epizodem historii Polski, jakim była działalność kurierów utrzymujących łączność ziem polskich znajdujących się pod okupacją niemiecką i sowiecką z polską placówką dyplomatyczną w Budapeszcie. To kurierzy karpaccy przynosili meldunki, rozkazy, depesze a także pieniądze potrzebne dla powstawania, a później funkcjonowania Polskiego Państwa Podziemnego. To oni przynosili informacje wywiadowcze, które przyczyniły się do szybszego zwycięstwa nad III Rzeszą Niemiecką. Potrzeba stworzenia szlaków kurierskich i specjalistycznej służby zajmującej się przetrzaniem osób i przedmiotów przez granicę pojawiła się już na samym początku okupacji. Z terenu okupowanego do czerwca 1941 r. przez ZSRR można było w mniej skomplikowany sposób dostać się na terytorium przychylnych Polakom: Królestwa Węgier, lub Królestwa Rumunii. Wykonanie tej niezwykle niebezpiecznej pracy spoczywało przede wszystkim na barkach kilkudziesięcioosobowej grupy harcerzy z Drohobycza nazywanych „Białymi Kurierami” od maskujących kombinezonów jakie nosili. Tylko kilku z nich udało się nie wpaść w ręce okupantów i przeżyć wojnę. Na terenie okupowanym przez Niemcy do Królestwa Węgier można było się przedostać przez pas granicy od góry Czernin koło Łupkowa po źródła rzeki San (góra Krzemieniec). Na innych odcinkach trzeba było jeszcze przedostać się przez Słowację lub okupowane przez Niemcy Czechy, co wydłużało drogę i czyniło ją bardziej niebezpieczną. Zatem to właśnie w rejonie odbywania rajdu w okresie od października 1939 r. do czerwca 1941 r. koncentrowała się działalność kurierów utrzymujących łączność powstającej w kraju konspiracji z rządem RP w Paryżu a następnie w Londynie. Tędy także przechodzili granicę ludzie starający się przedostać do formujących się oddziałów Wojska

Polskiego na Zachodzie. Ale piękne okolice Komańczy i Łupkowa to nie tylko historia karpackich kurierów. Tu po zakończeniu I wojny światowej doszło do próby utworzenia państwa łemkowskiego. To także teren przez który przechodziły atakujące Polskę we wrześniu 1939 r. oddziały Słowackie, sprzymierzone z Niemcami. To tu, nieliczne oddziały polskie stawiały czoła najeźdźcom i skutecznie opóźniały ich marsz w głąb kraju. W połowie lat 40. XX w. tereny te stały się areną krwawych zmaganiań polsko-ukraińskich. W latach 1955-1956 w klasztorze sióstr nazaretanek w Komańczy więziony przez komunistyczne władze był Prymas Polski kard. Stefan Wyszyński. Cała okolica pełna jest świadectw interesującej i bogatej przeszłości związanej z różnymi narodowościami zamieszkującymi te tereny. Tu bowiem ścierało się osadnictwo i wpływy polskie, węgierskie, ruskie, łemkowskie i słowackie, ale swoją obecność zaznaczyli tu przedstawiciele jeszcze wielu innych narodowości, choćby Żydzi i Cyganie.

Rajd miał charakter edukacyjny, uczestniczyli w nim uczniowie z I Liceum Ogólnokształcącego w Łańcucie i II Liceum Ogólnokształcącego w Rzeszowie wraz z opiekunami, były wykłady i pogadanki historyków, gry edukacyjne i konkursy oraz spotkanie z ratownikiem Górskiego Pogotowia Ratunkowego, który przybliżył uczestnikom najważniejsze działania z zakresu udzielenia pierwszej pomocy i zachowania i bezpieczeństwa w górach. Młodzież podczas rajdu odwiedziła miejsce internowania prymasa Polski, kardynała Stefana Wyszyńskiego w Komańczy. Zakończenie i podsumowanie rajdu miało miejsce w Muzeum Militariów i Techniki w Woli Sękowej, gdzie uczestników ugościł Krzysztof Midur.